

Управління освіти і науки
Чернігівської обласної державної адміністрації

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Ніжинський обласний педагогічний ліцей
Чернігівської обласної ради

ПРАВО

УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ

Матеріали круглого столу
(м. Ніжин, 29 листопада 2018 р.)

Ніжин
2018

УДК 34:371.122

П68

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 4 від 24.11.2018 р.

Редакційна колегія:

Шевчук Т.М., директор Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист (**голова**);

Сліпак С.М., заступник директора з навчально-виховної роботи Ніжинського обласного педагогічного ліцею Чернігівської обласної ради (**заступник голови**);

Барановський Ф.В., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Геєць І.В., кандидат юридичних наук, доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Городецька І.А., кандидат юридичних наук, доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Дудченко О.С., кандидат юридичних наук, доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

П68 **Право України та Німеччини:** матеріали круглого столу, м. Ніжин, 29 листопада 2018 р. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 64 с.

У збірнику містяться матеріали наукових праць учасників круглого столу, що присвячений дослідженню актуальних проблем розвитку держави та права в Україні та Німеччині.

Розрахований на учнів, вчителів, студентів, викладачів та науковців.

УДК 34 :371.122

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

© Автори, 2018

© НДУ ім. М. Гоголя, 2018

ЗМІСТ

Програма круглого столу "Право України та Німеччини"	3
Андросова Ілона Фінансування політичних партій та виборчих компаній в Україні та Німеччині	12
Барановський Ф.В. Правові аспекти виконання критеріїв вступу до ЄС.....	15
Боберська К.Г. Конституційно-правове закріплення вимог до кандидата на посаду президента в зарубіжних країнах (на прикладі Сполучених Штатів Америки, Федеративної Республіки Німеччина та Швейцарської конфедерації).....	18
Боголей Д.І. Деякі аспекти щодо виконання рішень європейського суду з прав людини у Німеччині.....	19
Домме Ангеліна Міжнародно-правове регулювання охорони об'єктів тваринного світу	21
Дробязко Марія Працевлаштування молоді в Україні та Німеччині: порівняльний аспект.....	25
Журба Григорій Допомога внутрішньо переміщеним особам в Україні урядом Німеччини	27
Зіньова О.С. Деякі аспекти правового регулювання відпусток за законодавством Німеччини.....	29
Колінько О.О. Протидія насильству в сім'ї: порівняння українського та німецького законодавства	30
Ларченко М.О. Класифікація кримінологічних моделей.....	33
Макаренко Г.М. Законодавство Німеччини про працю.....	39
Морозов О.В. Порівняльна характеристика основних прав людини за Конституцією України та Конституцією Німеччини	41
Найда І.В. Сучасний стан патріотичного виховання молоді в Німеччині.....	44
Сало В.А. Реалізація права на освіту в Українській Народній Республіці	47
Труба Катерина Вдосконалення житлової політики України на прикладі Німеччини.....	49
Ширимета А.В. Особливості спадкування за заповітом в Німеччині.....	52
Fessenko N. Das deutsche Rechtssystem: historischer Überblick.....	54
Koshuhiwska S. Der Staatsaufbau Deutschlands.....	56
Kytschlo A. Die Staatssymbole der BRD, ihr Ursprung	57

Сало В.А., старший викладач

Полтавського університету економіки і торгівлі

*Науковий керівник: Лаврик Г.В., д.ю.н., проф., завідувач кафедри
правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ОСВІТУ В УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Сучасні умови розвитку освіти передбачають втілення загальноновизнаних європейських підходів, принципів і методів у поєднанні з національним надбанням, що відображає специфіку та ментальні особливості генези та правового регулювання української освіти.

Слід зауважити, що реалізація права є складним процесом, що включає механізми (залежно від типу правової системи) та форми реалізації права (залежно від характеру та змісту норми). Так, перед нами постає питання: чи вдалося керівництву Української Народної Республіки цілком реалізувати освітню політику?

Доповідь спрямована на дослідження аспектів реалізації права на освіту в першій Українській Народній Республіці (далі – УНР) (листопад 1917 – квітень 1918 рр.).

Стан розвитку освіти в Російській імперії характеризувався масовою русифікацією, низьким рівнем засвоюваності предметів учнями, відривом теорії від практики, нестачею україномовних кадрів; система управління освітою була централізованою та бюрократизованою.

Серед тенденцій, що панували в житті українського селянства були: по-перше, прагнення навчатися рідною мовою в українській школі; по-друге, збільшення кількості шкіл; по-третє, здешевлення освіти в школах; по-четверте, надання реальної можливості доступу до вищої освіти тощо. Ці та інші проблеми прагнула подолати Центральна Рада з березня 1917 року.

Реальні можливості для суттєвих перетворень в освітній сфері УНР отримала із проголошенням державності в листопаді 1917 року. Тож події української революції 1917 – 1920-х років визначили напрями розвитку освіти для нашої держави в подальшому.

Право на освіту в УНР гарантувалося основними нормативно-правовими актами, як Універсали Центральної Ради, "Статут про державний устрій, права і вільності УНР" (28 квітня 1918 р.), деклараціями та наказами Генерального Секретаріату та наказами секретарств (з листопада 1917 р. – Ради Міністрів та міністерств) тощо. Окрім того, було підготовлено ряд законопроектів з питань освіти, частину яких так і не було прийнято через війну з Радянською Росією.

Пріоритетними напрямками реформування освітньої системи та законодавства Центральною Радою було визначено розширення мережі національних загальноосвітніх і спеціальних закладів освіти, активне залучення громадських організацій у вироблення концепції освітньої політики, забезпечення стабільного функціонування центральних і місцевих органів державної виконавчої влади у сфері освіти, українізація усіх ланок системи освіти (цьому аспекту надавав

суттєвого значення М.С. Грушевський), забезпечення мовних прав національних меншин, соціальний захист педагогів, декларація рівних можливостей для здобуття освіти всім бажаючим [1].

В УНР освіта була ступеневою: нижча початкова школа (парафіяльні, сільських однокласові та двокласові школи), вищі початкові та середні заклади освіти (реальні школи, духовні семінарії, кадетські корпуси, комерційні, єпархіальні школи, дівочі гімназії та інститути, середні хлоп'ячі школи, вчительські семінарії, церковно-вчительські школи) [1]. Зазначимо, що кількість шкіл, порівняно із початком 1917 року, збільшилася. Особлива увага приділялася професійній освіті в залізничній, кораблебудівній, архітектурній сферах. Закладом вищої освіти, який не отримав офіційного статусу, але став потужним науково-освітнім центром був Український народний університет (створений у жовтні 1917 р.). Частково функціонували класичні університети, але вони не були готові до українізації.

Органами управління освітою в УНР на різних рівнях були: Генеральне секретарство освіти (в листопаді 1917 р. отримало статус міністерства освіти), тимчасові комісаріати в складі чотирьох українців і трьох представників національних меншостей (з грудня 1917 р.). Примітно, що за досліджуваній термін в УНР змінилося чотири міністри освіти: Стешенко І.М., Григорійв Н. Я., Христюк П.О., Прокопович В.К.

Позитивною рисою управління можемо відзначити співробітництво вищезазначених органів із освітянами (наприклад, Всеукраїнською Учительською спілкою), що дозволяло забезпечити єдність реальних проблем у сфері освіти та пропонуваніх владою рішень.

Після проголошення IV Універсалом самостійності УНР (січень 1918 р.) було взято курс на забезпечення можливості одержати безплатну освіту взагалі-ноосвітніх школах усім дітям. Запроваджувався принцип децентралізації управління освітою: право відкривати школи надавалося органам місцевого самоврядування. Міністерство освіти намагалося налагодити рівноправну співпрацю з комісаріатом освітніх справ Радянської влади у Харкові з реформування української освіти, але бажаних результатів так і не було досягнуто [2].

Робилися спроби вирішення проблеми вчительських кадрів. З одного, боку, відчувалася нестача педагогів, а з іншого – їх недостатня кваліфікація. Для цього уряд вирішив заснувати в Києві академію, народні університети, курси, а в містах і селах України – просвітницькі товариства, народні доми, для підвищення кваліфікації вчителів. Така вимога узаконювалася. Зокрема, в грудні 1917 року Центральна Рада прийняла закон про встановлення окремої платної посади вчителя української мови і літератури в усіх типах початкових шкіл [3].

У зазначений період ускладнювалася політико-економічна ситуація в державі, що вплинуло на реалізацію освітньої політики урядом УНР. Гостро відчувалася війна, особливо в прифронтовних губерніях. Незважаючи на прагнення комплексно вирішити освітні проблеми, керівництво УНР зіштовхнулося із рядом труднощів, які унеможливили реформування освіти в цілому, тому результати такої політики скромні, навіть уривчасті.

Отже, проголошення III Універсалом УНР розширило можливості для реальних перетворень в освітній сфері. Очевидно, що цей напрям діяльності за тодішніх військово-політичних умов не був пріоритетним, але він визначав стратегічну ціль розвитку майбутнього України – надання права на освіту та можливість його втілення у власній державі. Об'єктивні труднощі спіткали керівництво УНР і ускладнювали повноцінну реалізацію цього права, однак здійснені кроки заклали спільні правові основи конституційного законодавства про освіту Української Народної Республіки та сучасної України.

Список використаних джерел

1. Грабовська Г. М. Державне будівництво в освітній сфері Української Центральної Ради і Гетьманату / Г. М. Грабовська // Університетські наукові записки. – 2008. – № 3. – С. 31-35. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2008_3_8.
2. Купрійчук В.М. Законотворча діяльність Центральної Ради у сфері гуманітарної політики (березень 1917 – квітень 1918 року) [Текст] / В. Купрійчук // Державне управління: теорія та практика. – 2012. – №1.– Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12KVMSGP.pdf>.
3. Орел Ю. В. Українізація освіти у період визвольних змагань 1917–1921 років/ Ю. В. Орел //Архіви України. – 2017. – № 8 (3-48) – С. 7-23.– Режим доступу: http://archives.gov.ua/Publicat/AU/AU-3-4_2017.pdf.

Труба Катерина,

студентка економіко-правового факультету

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Науковий керівник: Найда І.В.,

кандидат наук з державного управління,

доцент кафедри права

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ

Вирішення житлової проблеми сьогодні розглядається як пріоритетне завдання в багатьох країнах світу. Житлова політика України характеризується такими аспектами, як нестачею державних коштів для фінансування будівництва житла, яке буде передане малозабезпеченим верствам населення; правовою базою, що має декларативний характер і не передбачає механізмів будівництва та утримання фонду соціального житла.

Враховуючи світовий досвід, можна визначити основні напрями вдосконалення житлової політики держави у сфері забезпечення населення України соціальним житлом.

У німецькому житловому законодавстві немає понять "отримання", "надання" квартири, адже малозабезпеченим виділяють грошову допомогу для самостійного орендування житла у приватному секторі. Більше половини населення країни орендує квартири чи будинки, а у великих містах, таких як Берлін, Гамбург, частка орендарів становить понад 80 %. Одержувач соціальної допомоги підшукує собі

Наукове видання

Укладач
Дудченко Оксана Сергіївна

МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ
"ПРАВО УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ"
(м. Ніжин, 29 листопада 2018 р.)

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка, макетування – Н. О. Приходько

Видання друкується за авторським редагуванням

Підписано до друку 10.12.2018
Гарнітура ComputerModern
Замовлення № 777

Формат 60x84/16
Ум. друк. арк. 4,0
Обл.-вид. арк. 3,72

Папір офсетний
Електронне видання

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3-А
(04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.